

חקלאות ישראלית שליחות לאומית!

הידיעון החודשי של
מרכז חקלאי העמק

ידיעון מרכז חקלאי העמק מהדורת מאי - 2017

דבר המנכ"ל

מאת: משה בן שחר (טושקו)

הקיץ הפציע במלוא אונו, לצערנו לאחר מופע חורף דל. המציאות של שנות בצורת במרחב שלנו חוזר לעיתים תכופות מידי, יש שיגידו שזו ההווה החדשה של שינויי האקלים, אחרים יחזירו אותנו 5,830 שנה לאחור לימי אברהם אבינו ויעקוב ובניו שירדו מצרימה עקב הבצורת.

פתחנו את משטח החיטה לקלוט את גרעיני החיטה, אך היבול בינתיים דל. בתקווה שתבואות הקיץ יפצו על תבואות החורף.

מאירועי החודש:

פרוגרמות חקלאיות - לשמחתנו אושרה הפרוגרמה האזורית במ"א הגלבוש לאחר פעילות של מספר שנים. זו הזדמנות להודות לראשי הרשויות, להנהלת מחוז העמקים למתכננים במחוז ועובדי מחוז נוספים שהכינו את הפרוגרמות לכל המועצות. ועדת הפרוגרמות נעתרה להמלצתינו להפריד בין המשק השיתופי והמשפחתי, לאשר פרוגרמה המאפשרת הגדלת הנחלות במשק המשפחתי והגדלת מספר הנחלות במשק השיתופי וכל זאת בכפוף כמובן למצאי קרקע ואיוש קיים בפועל. מחוז העמקים לוחץ לקיים רצף של דיונים ולאשר גם את הפרוגרמה לשאר המועצות: עמק זרעאל, גליל תחתון, ומגידו. איתם נערך במשותף עם המתכננים האזוריים לקדם את הפרוגרמות לישובים עם אישור הפרוגרמות האזוריות.

מים - במהלך מאי נתכנס שלוש אגודת המים באזור: מי גת, מי עמק חרוד ומי עמק זרעאל לחשיבה משותפת ולבחון שיתופי פעולה במטרה להגדיל את היצע המים באזור. מסתמנת אפשרות שנוכל לקדם בטווח הקצר את מפעלי המים: רמת מנשה - אנו מצפים לקבל אישור תקציב השבה למפעל עוד הקיץ. חנתון/כפר מנדא - נוכל להתקדם בכפוף להסדר מערכת היחסים עם תאגיד המים וקולחין מי נטופה סובב שפרעם. שדרוג מאגר גניגר המשותף ומאגר ביה"ס נהלל - מקדמים תכנון מתקציב משרד השיכון כתוצאה מביטול מאגר הבננה לטובת הרחבת העיר מגדל העמק. שדרוג מאגר משמר העמק - פנינו לרשות מים לשדרוג מאגר משמר העמק. הדיון הראשוני בוועדה מקדמית צפוי בזמן הקרוב. אנו מקדמים תכנון ראשוני בשיתוף פלגי מים.

קידום 4 המפעלים במסגרת שדרוג מפעל ההשבה "ערי העמק", ייצור התייעלות בהספקת המים, הגדלת האיגום, והוספת משאבי מים לישובים. קידום הדיון מתאפשר בעקבות תכניות ארוכות טווח אותם אנו רוקמים ומקדמים עם שותפינו ורשות המים לאורך שנים.

שימור קרקע וניקה - רשות הניקוז קישון בשיתוף החקלאים מקדמת שלב נוסף לפרויקט מניעת המלחה בשטחים ממזרח לכביש 65 סביב הקישון. התוכניות הושלמו, תקציב אושר, הגענו להסכמות עם הישובים. מיד עם קציר התבואה יחלו העבודות. איתם פועל לקדם שלב נוסף במ"א גלבוש בשטחי מושבי התענך במסגרת תכנית כוללת של שימור קרקע ומניעת הצפות בחבל תענך. לנוכח חשיבות המפעל, אני מקווה שנוכל לגייס השתתפות גדולה יותר של המדינה.

הדרכה חקלאית - פנינו להנהלת שה"מ לתגבור הדרכה בגד"ש ובמטעים במרחב שלנו. פנינו נפלה על אוזניים קשובות מאד מתוך הבנת המצוקה. אנו חייבים לתגבר ענפים אלה כדי לשמר את הידע וכן לשמר את היכולת לעסוק בפיתוח והתייעלות.

סיור בהנובר - משלחת חקלאים הכוללת את איתם ואותי יוצאת מטעם מ"א הגליל התחתון לסיור שבוע הבא מחוז הנובר גרמניה, המחוז התאום של המועצה האזורית. הסיור יוקדש ללמוד וביקשנו שיתמקד בנושאי השעה בחקלאות שלנו, הסיור יכלול סקירות וסיורים. הנושאים שילובנו: המשימות של מחוז הנובר בתחום החקלאות. טיפול בפסולת חקלאיות. שווקי לתשומות ותפוקות חקלאיות. ארגונים והתארגנויות חקלאים במחוז. אירוח בחוות חקלאיות מתמחות בתחומים: עופות, ירקות, בקר, חלב, מתקן ביוגז ברפת, גידולים יחודיים. עיבוד משני של תוצרת חקלאית ע"י החוואים. שיווק ישיר של תוצרת חקלאית. מו"פ מקומי שיתופי פעולה של מחוז הנובר בנושא מדע ומו"פ. דילמות שימור נוף טבעי אל מול צרכי החקלאות והפיתוח במחוז. הקונפליקט בנושא שימור חיות הבר מול הנזקי לחקלאים בעיקר בנושא זאבים ועופות. היום האחרון יוקדש להשתתפות בתחרות מחוזית, הנושא "עתיד הכפר שלנו" נשתתף בסיור והערכת תוכניות והצעות לארגון המראה ותפקודי הכפר העתידי במחוז הנובר. מארחים אותנו בכירי האישים ונושאי התפקידים במחוז. אני בטוח שנדע ללמוד, להביא דע תובנות שיתרמו למרחב החקלאי ויחזקו את ההתארגנות שלנו. ברצוני להודות למועצה האזורית גליל תחתון ובמיוחד ליוסי בר ששת על ארגון המשלחת והכנת תכנית הסמינר.

השומר החדש HaShomer HaChadash

חקלאות היא העצמאות

מאת: איתם בירגר

חגיגת יום העצמאות ה-69
למדינת ישראל ביער אשכול
הייתה מכוננת.

ארגון השומר החדש בשיתוף רשויות מקומיות וארגונים חברתיים הגה והפיק אירוע משמעותי, חגיגה ששמה את החקלאות והאחדות על ראש שימחתינו, חגיגה שקרבה את הציבור לחקלאים וגרמה לנו לזקוף קומה. האווירה הייתה כמו בימים שההתיישבות העובדת בשיא תפארתה, אירוע מושקע עם תוכן ומהות וארגון ברמה הכי גבוה - כך יוצרים שינוי מגמה.

מספיק היה רק להתבונן בעשרות המתנדבים הצעירים, לובשי חוצות השומר החדש, מספיק לראות את הזיק בעיניים ולחוש את תחושת המחויבות והשליחות ואתה מתמלא בתקווה שאכן אפשר עוד לחלום ולהגשים חקלאות וחברה טובים יותר, הרבה יותר. אני יוצא מהאירוע הזה עם תובנות של החזרת הגאווה לחקלאים וחיבור הצעירים למעורבות בעתיד החקלאות. הערכה גדולה ליזאל זילברמן ואון ריפמן על הכל!

פשיעה חקלאית במרחב

בתקופה האחרונה עולים המקרים של פגיעה בשדות, תוצרת וכלים חקלאיים במרחב, הן בפעולות עברייניות והן בהשחתה על רקע ספורט מוטורי וטיילים אשר קוטפים תוצרת מכל הבא ליד ומקפידים על לכלוך המרחב.

ניהול אירוע: חשוב מאד ליצור קשר למוקד המועצה אשר יודע להפעיל את כלל הכוחות ולייצר את המענה המבצעי המתאים

מניעה: במרחב פועלות יחידות מתמיד וכן מוקמת יחידת ג'יפאים של ארגון השומר החדש, ניתן להשתלב בפעילות השוטפת

דיווח מועדת מטעים

מאת: ראובן בירגר

זית

אנו נמצאים בסיומה של החנטה בזית ונראה כי למרות שהייתה פריחה שופעת ברוב כרמי הזית נראה כי השנה יש אחוז גבוה של פרחים לא שלמים - כ-40% פרחים שלא יחנטו מכיוון שאין בהם שחלה. למרות המצב הזה אין מה להיבהל יותר מידי מהמצב מאחר והייתה פריחה שופעת **והערכה צופה שנת שפע**. האביב נכון לעכשיו הוא נוח ואפילו קריר מהממוצע ונראה כי יהיה איחור השנה במסיק לעומת השנה שעברה.

הקורס למתמחה בשמן זית בשיתוף עם מכללת תל חי, המתקיים במרכז חקלאי העמק בשעות אחה"צ, מתקרב לסיומו עם 22 משתתפים מרוצים.

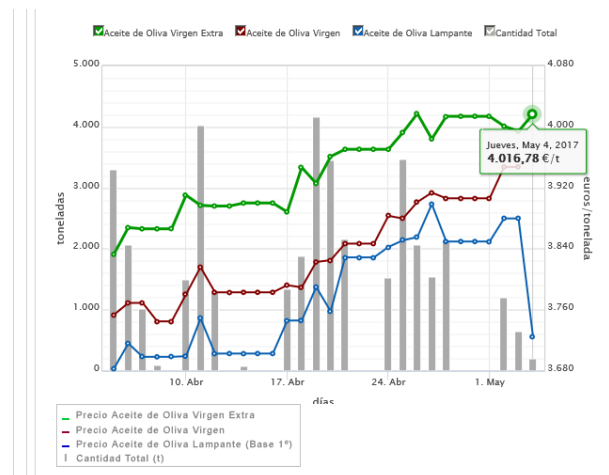
מחירי השמן בעולם ממשיכים להאמיר ורק מחודש אפריל הייתה עליה של למעלה מ-8% במחיר והוא כיום מעל 4 אירו לק"ג שמן כתית מעולה (ראה איור מס' 1)

שקד

בענף השקד הייתה חנטה מוצלחת השנה למרות הגשמים שירדו בחלק מהאזורים, לפיכך אנו צפויים ליבול דומה מאוד לשנה שעברה. האביב הקריר דוחה את הגעת מזיקי הקיץ ובינתיים יש מעט מזיקים במטע שהפחיתו מאוד את מס' הטיפולים לעומת העונה שקדמה. הענף נערך כבר היום ליצוא מכיוון שברור כיום כי כל הנטיעות החדשות יצריכו יצוא כדי למנוע הצפת השוק המקומי.

ההתארגנויות לשיווק עצמי של שקדים ממשיכות לתפקד והביאו למעשה למהפך בענף שיביא ליציבות רבה יותר.

איור מס' 1: מחירי השמן בבורסה בח'אן שבספרד

דיווח מהתארגנות הרפת המושבית

מאת: אלעד תמיר וטוטי בלור

במהלך אפריל קיימנו שני ימי עיון, התחלנו תהליך הצטרפות לבני בקר, אכלנו ארוחת בוקר והוצאנו דו"ח השוואת ניצולת מזון.

יום עיון בנושא השפכים - קיימנו פאנל מעניין מאוד אודות שפכי הרפתות שבו למדנו בעיקר את הסיבות שבגללן מחייבים אותנו להזרים למערכת הביוב נזלים כמה שיותר נקיים. לצערנו אנו מבינים שעדיין אין פתרון מתאים לרפת המשפחתית אך כן מבינים שהכיוון חייב להיות התנתקות מהביוב ובעל יכולת גדילה בקליטה בהתאם לגדילת הרפת.

יום עיון בנושא הצינון - יום העיון בא בסיומן של שלושה ימי יעוץ של צוות שה"מ לרפתני המרחב. ההרצאות הציגו את חשיבות הניטור לפני תחילת עונת הצינונים והזכירו לכולם את מסקנות הקיץ הקודם.

בני בקר - אנחנו בעיצומו של גיוס מסווג פרות לרפת ובכך פתיחת בני בקר למצטרפים חדשים. פרטים יפורסמו בהמשך.

הקיץ החל ואיתו הצינונים וגם חלב קיץ - ייצור מוגבר בקיץ מבטיח רווחיות שנתית גבוהה יותר אך אליה וקוץ בא, יש לשים דגש על ההוצאות ועל הממשק ברפת. הוצאת יתר בעיקר על צינון הפרות (כלומר צינון לא בזמנים מיטיבים), פספוסים בממשק (הזנה בעיקר) יכולים לפגוע ביצרנות הפרות ובתקופה זו קשה להן מאוד להתאושש מכך.

מועדון ארוחות הבוקר - קיימנו ארוחת בוקר נעימה וטעימה לחברי ההתארגנות ומוזמנים במשק ליון בשדה יעקב ונהנו מהרצאתו של הרופא הראש של החקלאית ד"ר גבי קינגסוולד על בטיחות ביולוגית וחשיבותה. בנוסף התעדכנו במתרחש בגזרה הפוליטית בענף ובחקלאות בכלל. כבר מחכים למפגש הבא שיתקיים ביוני.

דו"חות כלכליים - דו"ח ניצולת מזון התרחב הן במספר המשקים שהצטרפו עליו והן המספר הפרמטרים להשוואה והיד עוד נטויה. (ההצטרפות פתוחה לחברי התארגנות) בדו"ח יכול המשק לראות מצבו בהשוואה למשקים נוספים בסביבה בדגש על ניצולת המזון.

דיווח מועדת גד"ש

מאת: עודד כהן

הקיץ כבר כאן, שדות החיטה מתייבשים במהירות וביציאת ידיעון זה כבר החל קציר החיטה, השנה הכמות שתיקצר תהיה נמוכה, שדות רבים הושקו ויתנו גרעינים איכותיים אך בשדות הבעל אנו מעריכים שהתוצאות תהינה הרבה פחות טובות.

ברצוני להעלות נקודה כאובה מבחינתנו שרק בשילוב ידיים שלנו כמגדלים, ארגון עובדי הפלחה וחברות הזרעים נצליח, הנושא הוא:

ייצור זרעי חיטה (ושאר הגידולים) באופן עצמאי

תופעת הייצור העצמי של זרעי החיטה במקום קנייה מחברות הזרעים - תופעה רעה זו מלווה אותנו שנים רבות ונראה כי בשנים האחרונות היא מתגברת על רקע שנות הבצורת וירידת מחירי החיטה.

כאשר אנו מייצרים זרעים באופן עצמאי, אנו כורתים את הענף שעליו אנו יושבים, וזו לא מליצה. גם אם שכניכם מסביב עושים זאת, זה לא הופך את התופעה לנכונה או חוקית. חברות הזרעים משקיעות מאמץ והון רב בטיפול הזנים בשימורם ובייצור תקין לטובתנו החקלאים. מהרגע שזן נוצר (על ידי הכלאה בתכנית הטיפוח) ועד שהוא הופך להיות מסחרי באופן מלא עוברות כ- עשר שנים. בשנים אלו מייצבים את הזן מבחינה גנטית כדי שיהיה אחיד, החברה בודקת אותו במבחני זנים פנימיים שם הוא נבדק לראשונה מבחינת יבול ואיכות, לאחר מכן הוא יוצא למבחני זנים ארציים בביצוע מדריכי הגד"ש ולאחר מכן לתצפיות משקיות בשדות. רק אם עבר את כל אלו יכנס כזן מסחרי. שכל אחד יחשוב גם על כל המאמץ והמשאבים ש"בזבזו" על כל

הזנים שנפסלו בדרך הארוכה מסיבות שונות. בנוסף, מידי מספר שנים חוזרת החברה לקומץ הזרעים המקורי "זרעי מטפח" ומתחילה בריבוי מחדש על מנת לשמור על אחדות וטוהר הזן. למעשה החברות עושות פעולות אלה בכל שנה במקביל. העליה ביבולי החיטה ובאיכות בשנים האחרונות היא ברובה פרי של מאמצים אלו! גם מבחינה חוקית, אסור לייצר זרעים באופן עצמאי (גם אם זה רק לעצמכם) מבלי להסדיר זאת עם החברות ולשלם להם תמלוגים. לפני מספר שנים ניסו להביא למבחני הזנים שלנו זנים מחו"ל. זרעים אלו לא היו טובים דיים ושוב נוכחנו כי אין תחליף טוב לזנים שטופחו בארץ בהתאם לתנאי האקלים הייחודיים שקיימים פה. אנו מבקשים בכל לשון של בקשה לא לייצר זרעים באופן עצמאי ולא למכור גרגרים לכאלו שידוע לכם שמייצרים זרעים באופן עצמאי. בנוסף, אני קורא לכל אחד שיפגין אחריות וקול שפוי ולהסביר את חומרת המעשה לאלו שמגדלים זרעים לעצמם. השנה רבע מכמות החיטה שמתוכננת להקצר מיועדת לזרעים על מנת לספק לנו זרעים איכותיים. **ולשאר החדשות...**

קרקע: עקב עצירת הגשמים בסוף החורף יש לבדוק ולהיות בקשר מתמיד עם ההדרכה לבדוק את הקרקע גם עם מקדח על מנת לדעת בתי להוסיף מים. כל גידול שונה ולא בכל הגידולים מילוי חתך ההרטבה הוא הצעד הנכון, בשנה כל כך רגישה לבדוק, ושוב לבדוק על מנת למקסם את הרווחים.

מזיקים: גידולי הקיץ מתפתחים כראוי מתחילים להופיע מזיקים ויש לשים לב שלא מתפתח נזק.

סיוור: ב 26/4/17 נערך סיוור מושקע של גידולי הקיץ הרלונטים, היה סיוור מאד מעניין, לצערי לא הגיעו מספיק מגדלים, סיוורים אלו זו הדרך המהירה והיעילה ללמוד קצת מה נעשה אצל מגדלים אחרים, היכן טעו והיכן הצליחו, כל מפגש בלתי פורמלי כזה מלמד המון ומקדם את החקלאים שבאים עם נכונות לפקוח עיניים ולראות דברים נוספים.

הידיעון החודשי של
מרכז חקלאי העמק

נזקי חיות בר

תנים – המגדלים קורסים המצב מצב בלתי נסבל, התנים במרחב הינם מין מתפרץ המאיים על שאר בעלי החיים, במידה והטבע חשוב לכולנו יש להגיע לאיזון והפחתת כמות התנים באופן משמעותי. המצב בשדות הוא שכל פתיחת מים לוקחת שעות ארוכות בתיקון נזקי השקיה. אנו מקדמים ישיבה בגלבוע עם הרט"ג, המועצה האיזורית, משרד החקלאות וחקלאים למצוא פתרון מידי למטרד.

אזכרה ליוסי בגון

במלאות שנה לפטירתו של חברנו ויקירנו יוסי בגון ז"ל נתייחד עם זכרו.

נפגש ביום א' 28.5.2017:

15:00 אזכרה בבית הקברות ביפעת - בתום האזכרה נפגשים באולם הכנסים של מפעלי העמק

16:00 "חברים מספרים על יוסי"- הקרנת סרט לזכרו ומפגש חברים

ולתפארת ארצנו ישראל...

